

appendix

DANZ ruimtelijk ontwerp

cursus stedenbouw en landschapsarchitectuur
Academie van Bouwkunst Amsterdam 2016-2017

PROGENIA – STAD ZONDER SCHAAL

project 3-daagse workshop
My invisible city
geïnspireerd op ‘de onzichtbare steden’ van Italo Calvino

locatie Waterlooplein, Amsterdam

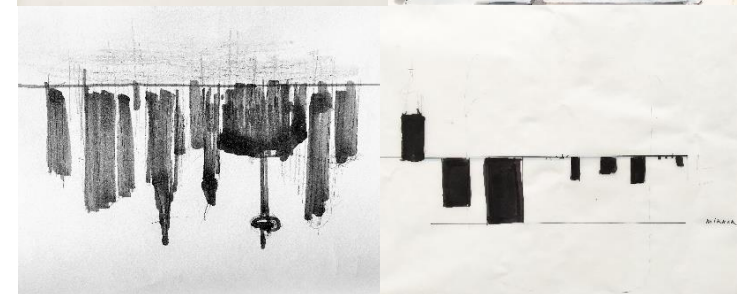
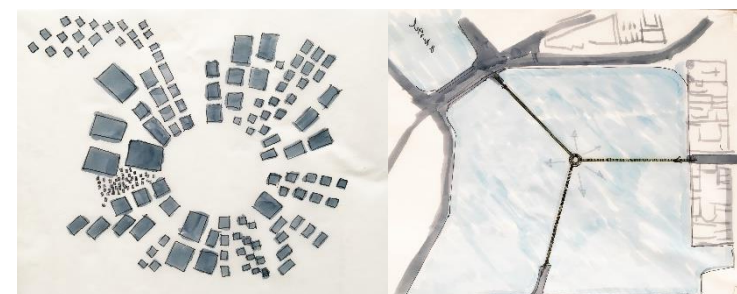
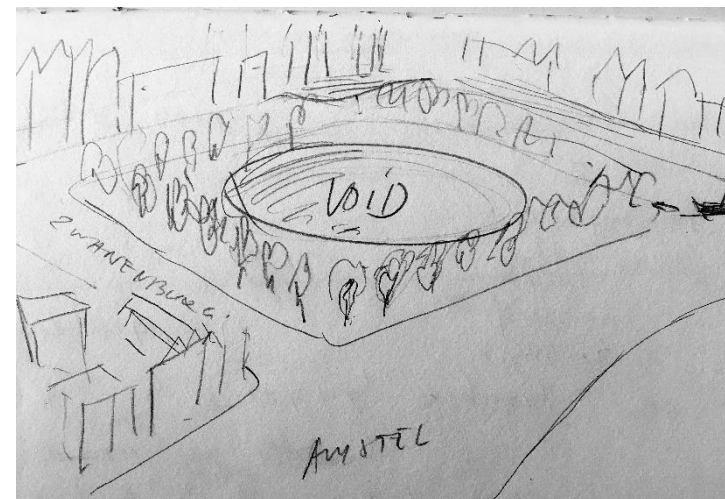
begeleiding Gloria Font, Hein van Lieshout, Iris Wijn

2016

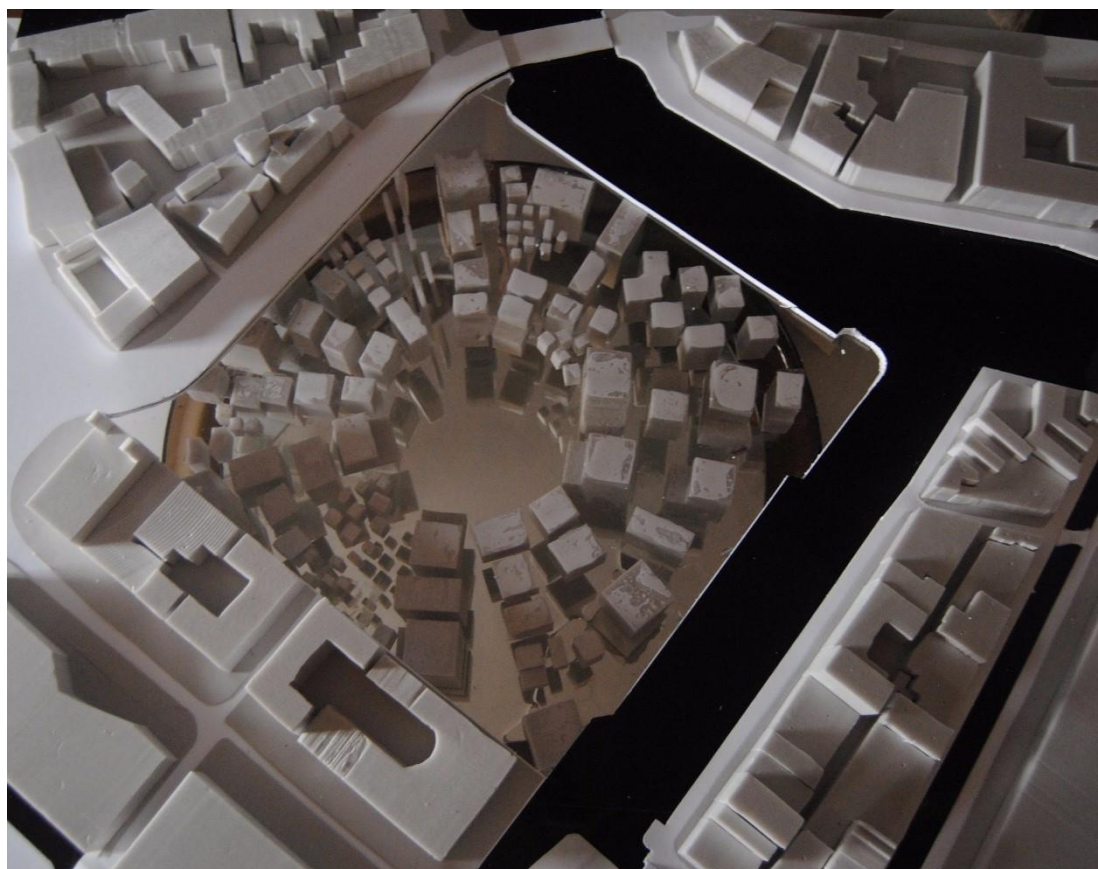
Een eigen ‘onzichtbare stad’ ontwerpen voor het Waterlooplein – dat is de opdracht van de eerste workshop. Ik schreef een verhaal over een stad waar de toekomstige generaties verblijven, een stad zonder schaal. Deze stad situeer ik onder de oppervlakte. Haalbaarheid was geen vereiste in deze opdracht.

In mijn plan is het Waterlooplein een grote, lege watervlakte ongeveer 200 meter in het vierkant. Drie verdiepte paden leiden naar een uitzichtpunt in het midden. Van daar kan de bezoeker blootsvoets de vlakte betreden. Onder de waterspiegel (een plaat met een klein laagje water) hangt een klassieke, centrisc opgebouwde stad. Via een spiegelende bodem ervaar je het stratenplan en kun je (op z’n kop) door de stad dwalen. De gebouwen zijn dan eens reusachtig, dan weer Madurodam-klein. Door het laagje water zie je nooit helemaal scherp en is er altijd beweging.

Progenia blijft zo op afstand, als in een droom. Van afstand is deze benedenwereld niet te zien, het plein lijkt leeg – een rustpunt in de hectische stad.

ontwerpschetsen

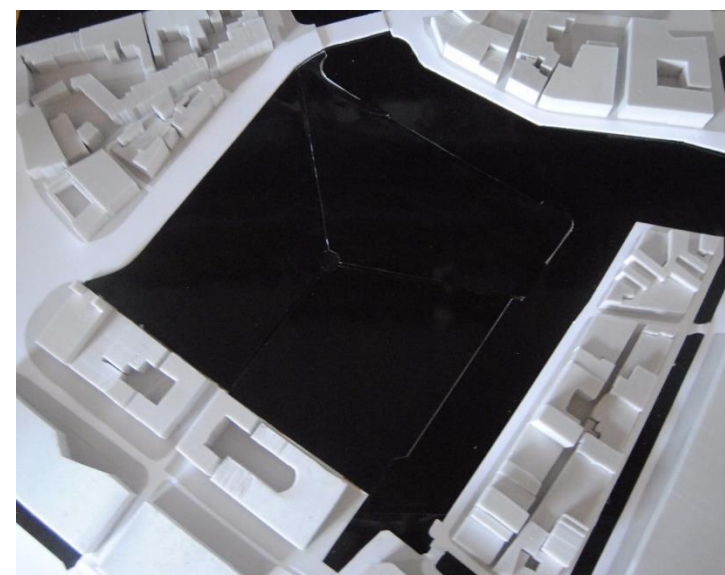
Progenia, maquette (in gezamenlijk vervaardigd model)

PROGENIA

Progenia is de stad van de ongeborenen. Haar straten zijn leeg, haar pleinen verlaten. Toch is Progenia ongelofelijk dicht bevolkt: haar bewonersaantal is eindeloos, onmetelijk.

Wie Progenia wil bezoeken, moet de stad van de levenden verlaten en het water over. Eenmaal aangeland is de stad bekend terrein: het is precies de stad waar je vandaan komt. Maar de stad heeft geen schaal: ze is oneindig groot, haar torens reiken tot ver in de wolken. Tegelijk is ze te klein om met het blote oog te aanschouwen. Progenia is erg in trek: hier verblijven je kindskinderen en hun kinderen, en hun kinderen, tot in het oneindige - wie wil die nou niet ontmoeten?

Maar in Progenia is alleen maar leegte, en de bezoeker kan er slechts verdwalen. Ze is onvatbaar. Wat je er ziet vervliegt, wat je hoort verwaait, wat je aanraakt verpulvert. (vrij naar Calvino)

het lege plein, maquette

INTRA MUROS

In de stad de stad uit – de verborgen tuinen

project Studio 1 – concept
My ideal allotment garden
8 wekelijkse bijeenkomsten
Landschapsarchitectuur

locatie Groot-Westerpark,
Amsterdam

begeleiding Matthijs Willemsen

2016

(onvoltooid)

Het Groot-Westerpark bevindt zich tussen het Haarlemmerplein en de A10 en het Sloterdijkstation. Het wordt doorsneden door de spoorlijnen richting Haarlem en Zaandam. Ooit was dit de rand van de stad, nu zijn er bouwplannen voor alle omringende gebieden.

Het Westerpark is een mooi en goed gebruikt gedeelte. De rest van het gebied bestaat uit rangeerterrein, sportvelden, natuurgebied, kinderboerderij, begraafplaats en vooral, volkstuinten. Door de oprukkende stad en de daarmee samenhangende grote behoefte aan groengebied staat het private en ontoegankelijke karakter van de volkstuinten onder druk.

De opdracht is voor de volkstuinten een herziening te maken die bij deze tijd past. Er wordt een plan voor het hele gebied verlangd. Vervolgens wordt er ingezoomd: van het grote gebied naar tuinpark naar tuin in het park, en tenslotte op het onderkomen in die tuin. Zo gaan we door alle schalen.

Het gebied is zeer gefragmenteerd, met veel sferen naast elkaar en veel vormen van begrenzing: muren, dijken, sloten, bomenrijen, vaak meerdere tegelijk.

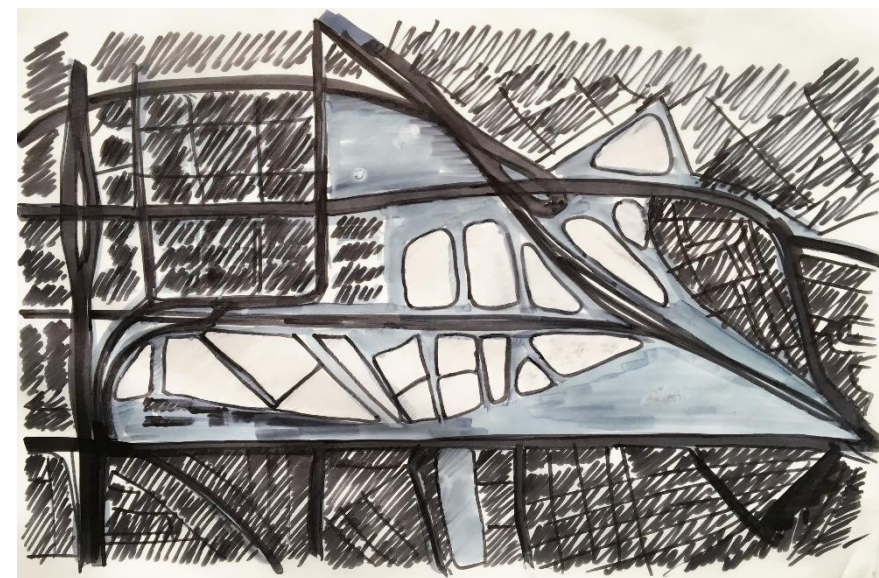
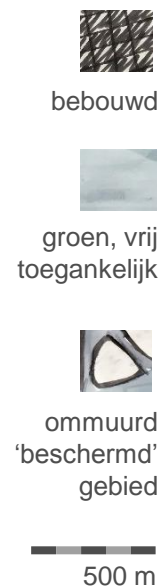
Mijn plan vertrekt vanuit het idee dat in de hectiek van de stad beschermde, 'verborgen' plekken noodzakelijk zijn. Ik wil het gebied nog meer fragmenteren en nog meer grenzen aanbrengen. Ik doe dat door muren en hagen te plaatsen. Tegelijk wil ik lucht in het gebied en een grotere toegankelijkheid.

Binnen de muren verschillende functies: al bestaande zoals kinderboerderij of begraafplaats, maar ook zijn er vrije veldjes, collectieve nutstuinten, en op het rangeerterrein een markt. De volkstuinten blijven deels behouden, maar het gebied is opgedeeld en doorweven met vrij toegankelijke graspaden.

De muren zijn van haag of baksteen en zijn op veel plekken geperforeerd of anderszins doorzichtig. Ze beschermen, maar maken vooral nieuwsgierig. Op genoeg plekken zijn uitnodigende toegangspoorten.

Hoe kleiner de schaal, hoe groter de privacy. In het hart van de voormalige volkstuintenparken is een gemeenschappelijke moestuin. Binnen deze muren opnieuw ommuurde tuinen, waarbinnen een aantal 'kluizenaarshutten'. Deze toevluchtsoorden die tijdelijk (en gratis) beschikbaar zijn voor ieder die rust nodig heeft.

MUREN

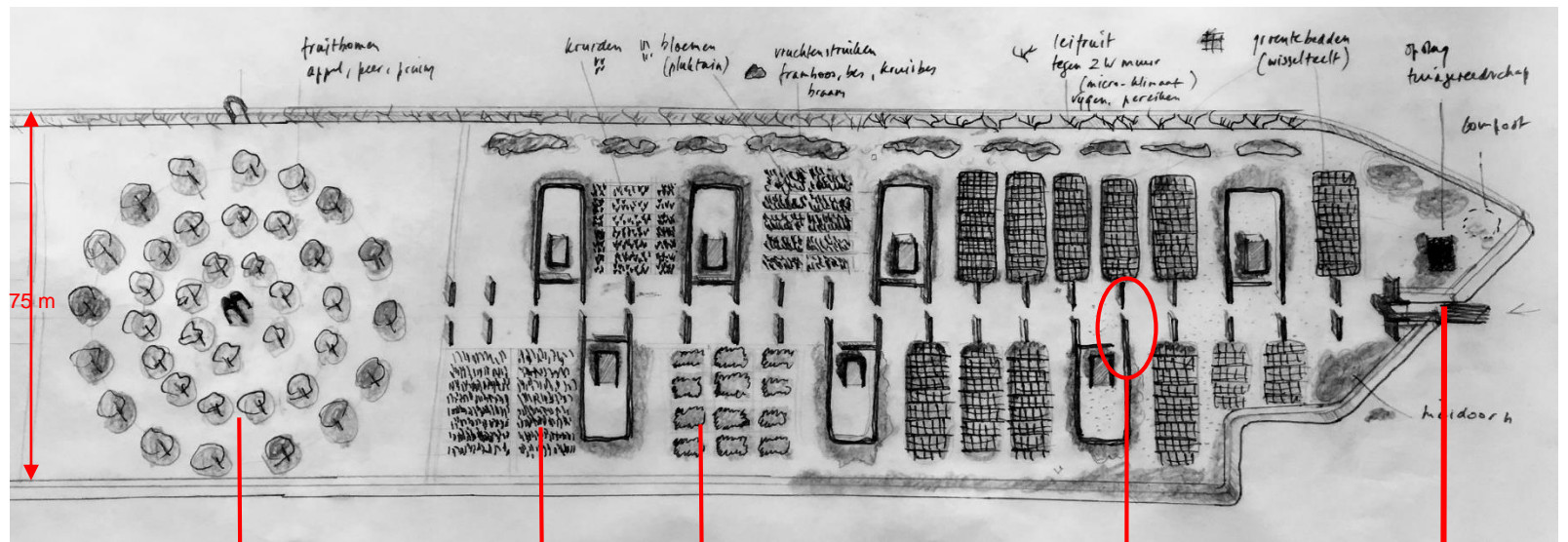
POORTEN

MOESTUINEN

Een weliswaar toegankelijke, maar ook verborgen strook in het hart van de voormalige volkstuinparken. De moestuinen zijn voor algemeen gebruik en herbergen ook de 'kluizenaarshutten' in (weer) omsloten tuinen.

Een graspad voert over de lengteas van het park, door als coulissen geplaatste hagen. Centraal in het park, op de plek van het vroegere voetbalveld, is een boomgaard, met in het midden een 'stilteplek'.

HORTUS CONCLUSUS

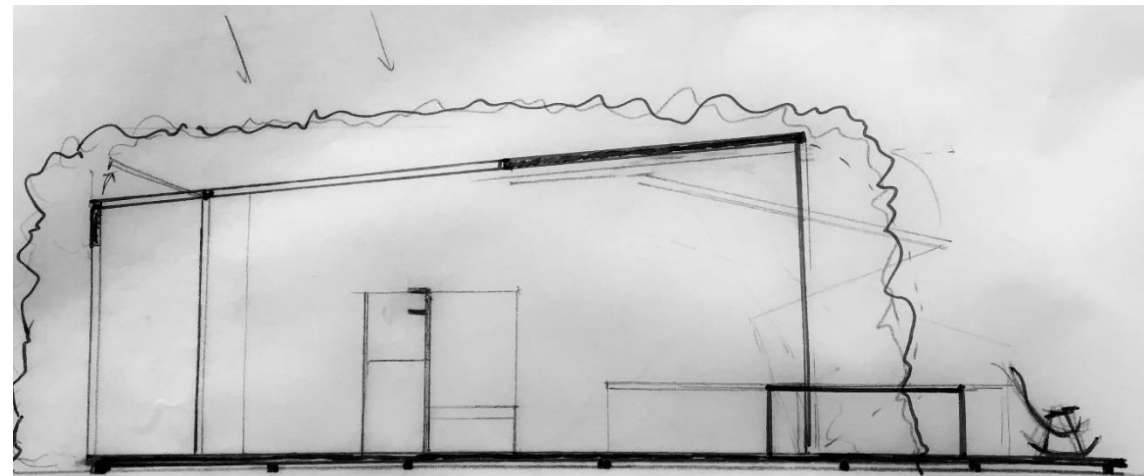
Een ommuurde tuin in een ommuurde tuin - dat is de tuin die de kluzenaarshut omringt. Er is een klein vijvertje en er groeien geurige planten die bekend staan om hun rustgevende werking: hop, heder, jasmijn tegen de muren, kamille, lavendel en lievevrouwebedstro op de grond.

KLUIZENAARSHUT

De hut tenslotte is ongeveer 26 vierkante meter groot en heeft alles wat er nodig is voor een verblijf van één persoon, maar meer ook niet; de eenvoud van een kloostercel. Wie heel moe is – van de zorg voor drie kinderen, van een lange reis, van een veeleisende baan of de hectiek van de stad – kan aanspraak maken op een hut en daar zo lang als nodig verblijven.

De hut is nauwelijks zichtbaar van buiten, hij lijkt zich IN de meidoornstruik te bevinden. In de hal links en rechts eenvoudige sanitaire voorzieningen met daklichten. De grote ruimte bevat een simpel keukentje, éénpersoonsbed/bank en verrijdbaar meubilair. Wit gestucte wanden en een zwart gebeitste vloer, metalen pui die helemaal open kan. In het keukengedeelte licht van boven.

DOWN THE RABBIT HOLE

Een tuin voor het 'Museum van het perspectief'

project Workshop
Museum Garden
Plantdesign

begeleiding Sanne Horn,
Gianluca Tramutola

2016

Voor de workshop Plantdesign is de opdracht een onderwerp voor een museum te bedenken, en voor dit denkbeeldige museum een tuin te ontwerpen.

Het is de bedoeling dat het onderwerp van het museum in de beplanting uitgedrukt wordt. De beplanting is leidend bij het ontwerp, het ruimtelijk ontwerp is ondersteunend.

De ruimte is gegeven: een binnentuin van 44 meter in het vierkant.

Mijn museum gaat over perspectief. De tuin is opgedragen aan Alice uit Alice in Wonderland. In deze tuin ervaart de bezoeker groei en krimp: in het ene deel van de tuin is hij of zij reusachtig, in verhouding tot de omgeving, in het andere deel, te bereiken door een tunnel in de heg, juist piepklein.

De bezoeker die de tuin van één van beide zijden betreedt, komt in een andere wereld, waar geen referenties meer zijn aan schaal of richting.

De tuin is rond en omgeven door een hoge haag.

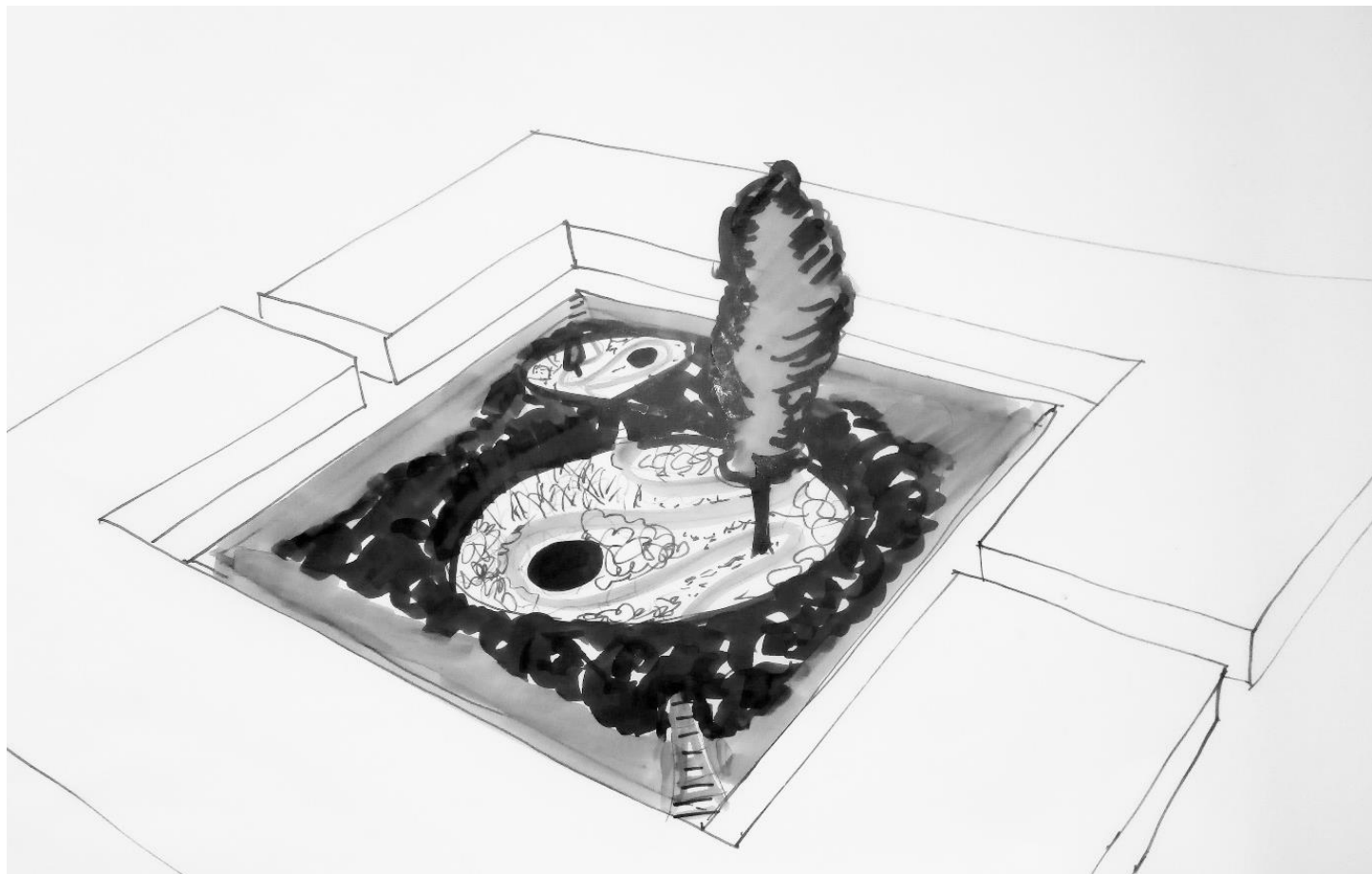
Jean-Francois Fourtou, sans titre 2007

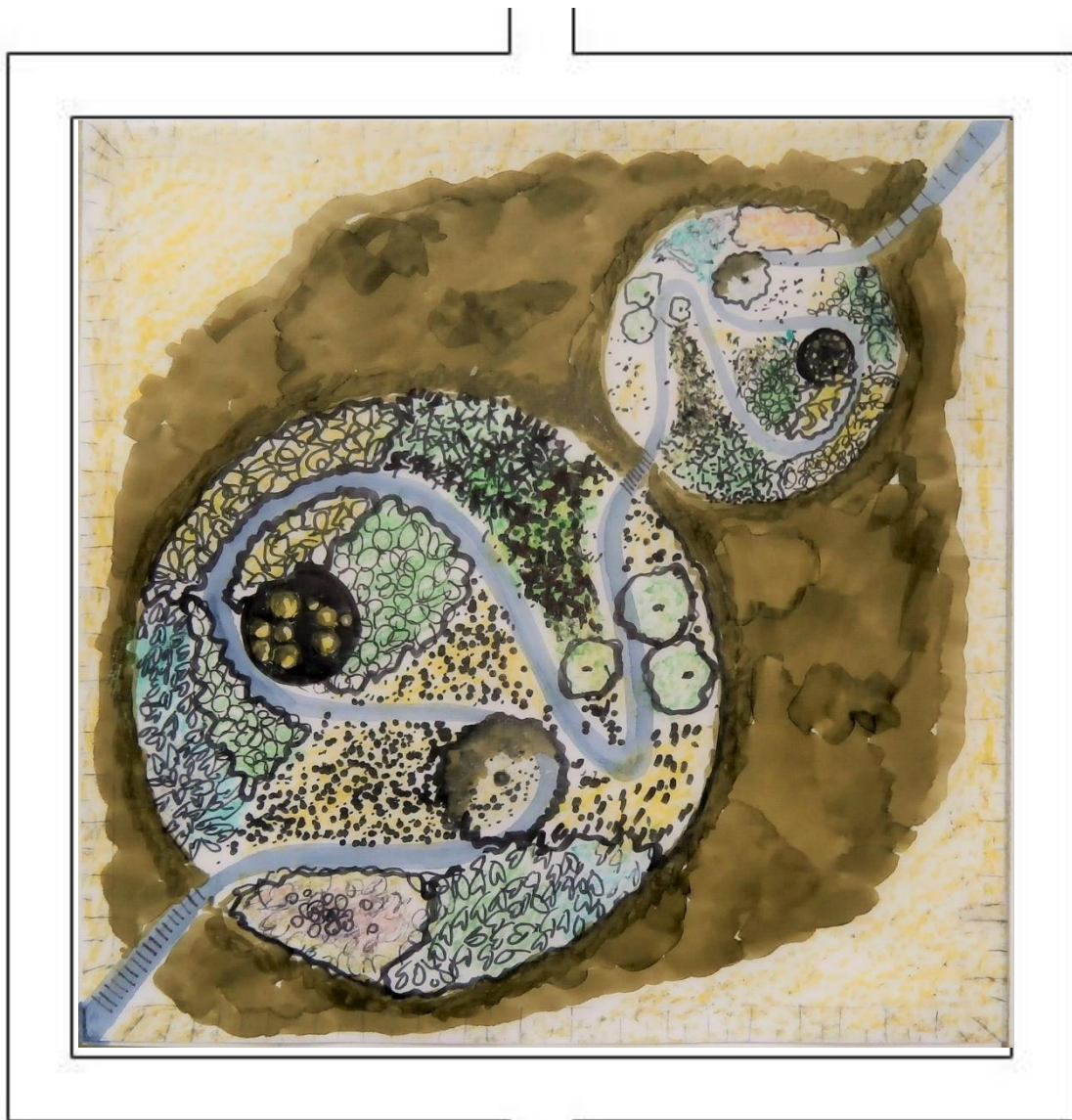
Begint hij in de zuidwesthoek, dan zijn er een hoge boom, een vijver met reuzenwaterlelies en planten met enorme bladeren of bloemen. Het slingerende kiezelpad bestaat uit enorme keien en een zijte onder de boom lijkt voor reuzen gemaakt.

Aan de andere kant van de heg komt hij in een identieke, maar gespiegelde tuin. Alles is hier hetzelfde, maar dan in miniatuurvariant: boompje, vijvertje, kleine fijne planten, kiezeltes en een kabouterbankje.

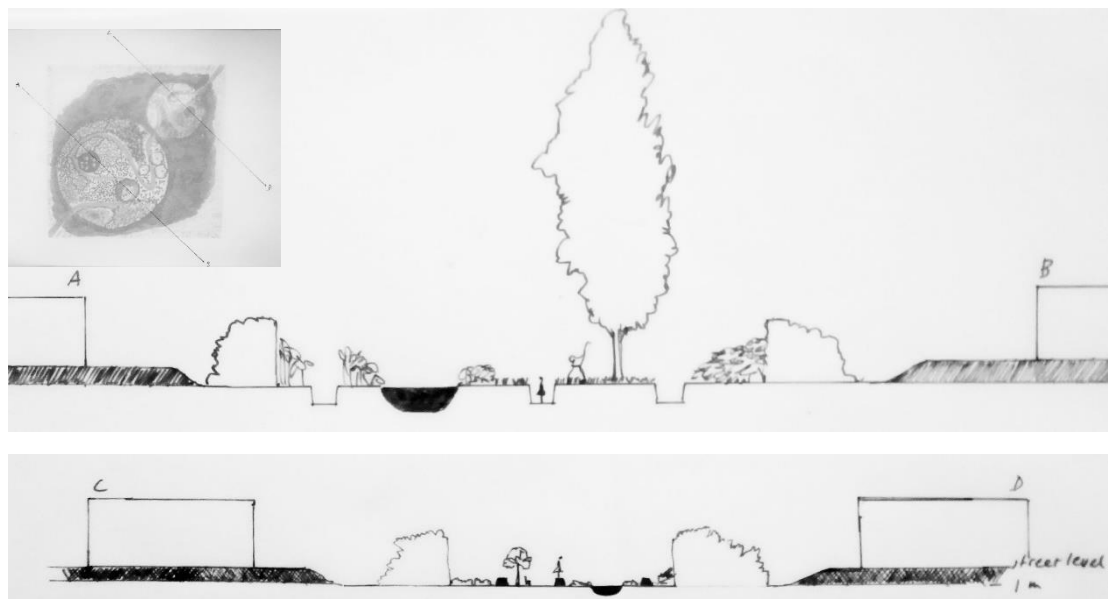
De reis is ook vanaf de andere kant te maken.

Ik heb gezocht naar plantparen: overeenkomst in blad of uitstraling, met een zo groot mogelijk verschil in formaat.

bovenaanzicht

dwarsdoorsnedes

vlnr: *Brachychiton rupestris* | *Nymphaea Pygmea Alba* | *Woodsia Obtus* | *Bergenia Cordifolia* | *Pachysandra terminalis* | *Trachelospermum jasminoides* | *Gypsophila elegans rosea*

vlnr *Populus nigra italica* | *Victoria Longwood hybrid* | *Osmunda regalis* | *Magnolia grandiflora* | *Colocasia pink China* | *Darmera peltata* | *Hybiscus grandiflora*

RANDOM: *Crataegus monogyna* | *Agrostis capularis* | *Fagis sylvatica purpurea*

ALLEZ – OOP*

Een levensloopbestendige woon/werk-wijk bij Amsterdam Sloterdijk

project Studio 2, stedenbouw
8 wekelijkse bijeenkomsten

locatie: Sloterdijk 1 Zuid,
Amsterdam Westpoort

begeleiding Sebastian van Berkel

2016

**cry of a circus acrobat about to leap
probably from French allez 2nd person plural
imperative of aller – to go
+ English -oop perhaps alteration of up*

Sloterdijk Zuid 1 is een bedrijventerrein ten oosten van Station Sloterdijk. In de toekomst zal dit gebied (in elk geval deels) voor bewoning bestemd zijn. De opdracht was het gebied te verrijken met een 'quality neighborhood' waarin gewoond én gewerkt kan worden. (mixed program)

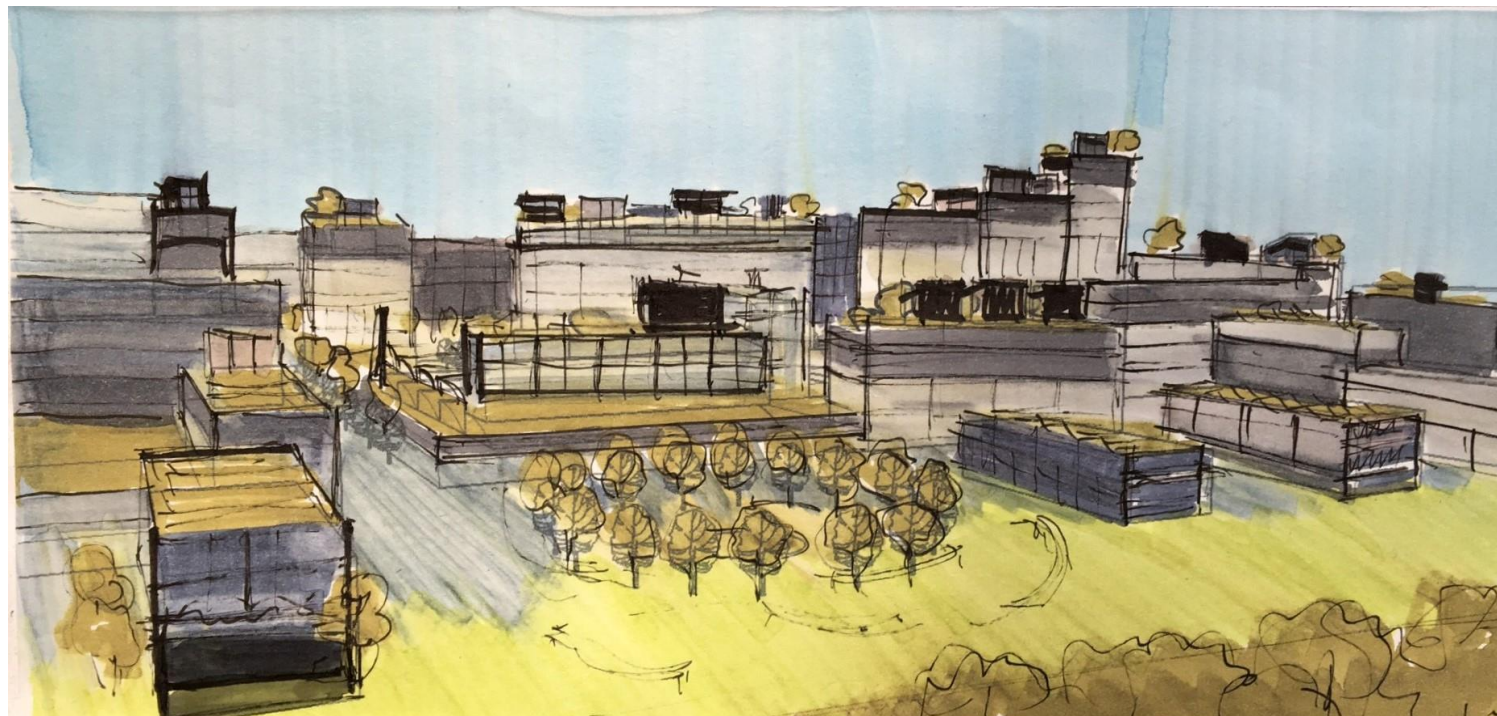
Gevraagd wordt om een goede balans tussen woningen, bedrijven en publieke ruimte. Ontsluiting vanuit omliggende gebieden is een aandachtspunt. De keuze 'wat voor buurt wil je maken' is vrij.

De kerngedachte van ALLEZ - OOP is 'het geheel is meer dan de som der delen'. Het sprookje 'de Bremer stadsmuzikanten' was de inspiratiebron, zowel inhoudelijk als qua vorm: vier dieren, ieder voor zich bepaald kansarm, bundelen hun krachten en verslaan een roversbende, waarna ze nog lang en gelukkig leven. Ik stel mij een wijk voor die zijn kracht haalt uit de diversiteit: arm en rijk en jong en oud delen het zelfde gebied, vaak zelfs dezelfde voordeur.

Verschillende typologieën worden één geheel, door letterlijk op elkaars schouders te springen. Zo ontstaat bovendien de benodigde hoogte en differentiatie.

Gedeeld worden ingang, hal, lift en trappenhuis. Ontsluiting via galerijen. Dakappartementen zijn via het dak bereikbaar. Ten behoeve van geluidswering is er aan de Noordzijde een glazen 'schil'. Balkons op het zuiden voor meeste appartementen, anders op oost of west.

schets nieuwe situatie

OBSERVATIES / ANALYSE:

1 gebied is onzichtbaar

2 (te) lage bebouwing

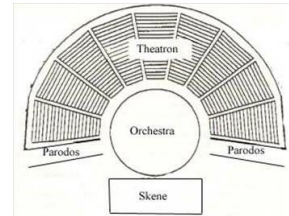
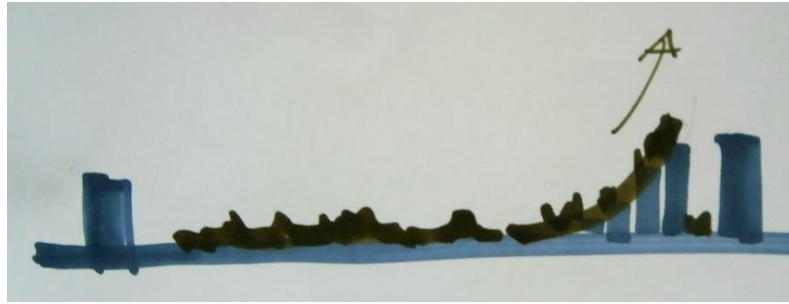
3 gebied loopt dood tegen dijk

4 veel grote ruimtes met noorderlicht

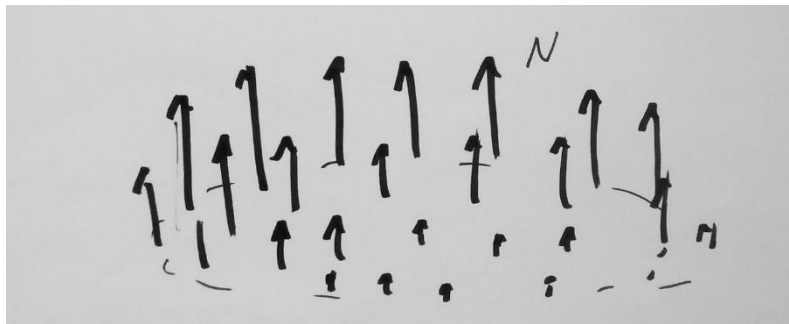

CONCEPT

1. OPTREKKEN

Hoge gebouwen aan de noordkant, laagbouw aan de groene zuidkant: als een tribune in een openlucht-theater.

2. STAPELEN

bedrijven dragen
maisonnettes
dragen (klus)flats
dragen
penthouses of *tiny houses*

AANPAK

1. (DEELS) BEHOUDEN BESTAANDE BEBOUWING

één, soms twee lagen, meest loodsen met zaagtaandaken

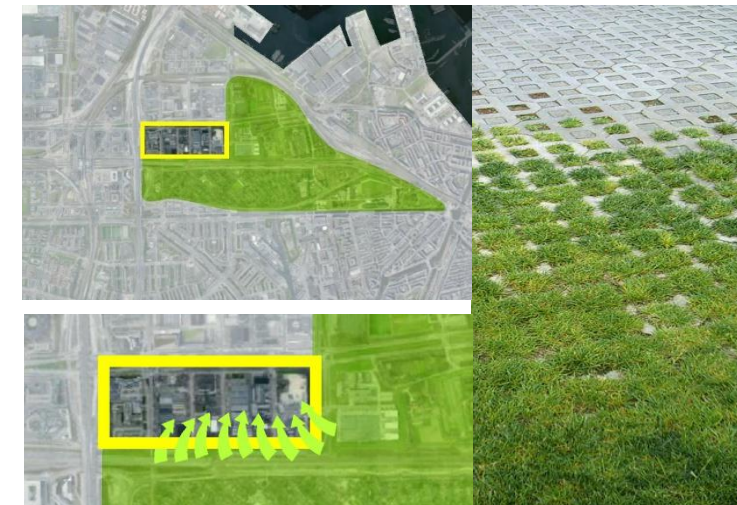
2. OPTOPPEN

- 1 (ezels) bedrijven, winkels, ateliers, zorg- en culturele instellingen
- 2 (honden) grote (gezins-) appartementen, vaak over twee lagen (maisonnettes)
- 3 kleinere (eventueel klus) appartementen, voor ouderen, alleengaanden, stathouders
- 4 penthouses, containerwoningen en tiny houses – alle prijsklassen

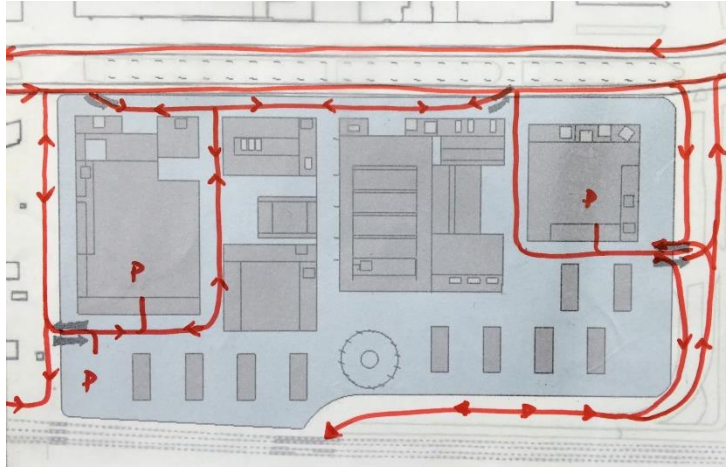
3. GROENE 'INVASIE'

Groen vanuit park, over het spoor, de buurt intrekken

4. AUTOLUW MAKEN

30 km op ventweg en
twee rondgangen
15 km (woonerf) in
middenzone
Parkeren in
buurtgarages en op
aangegeven
parkeervlakken

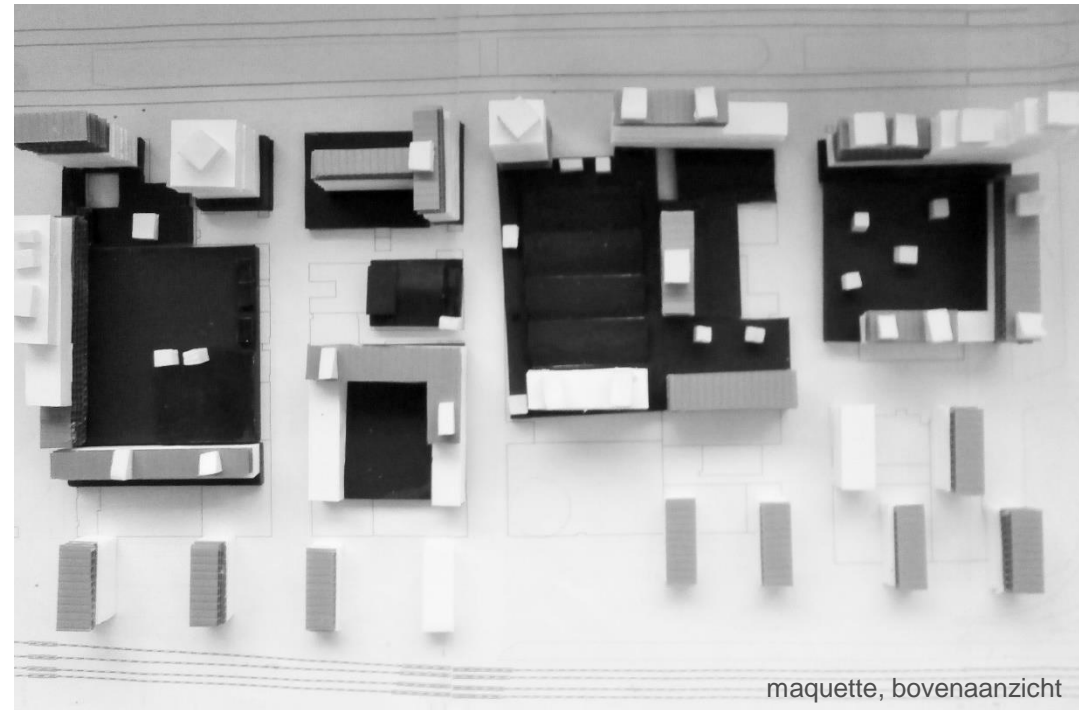
hoogbouw aan Transformatorweg

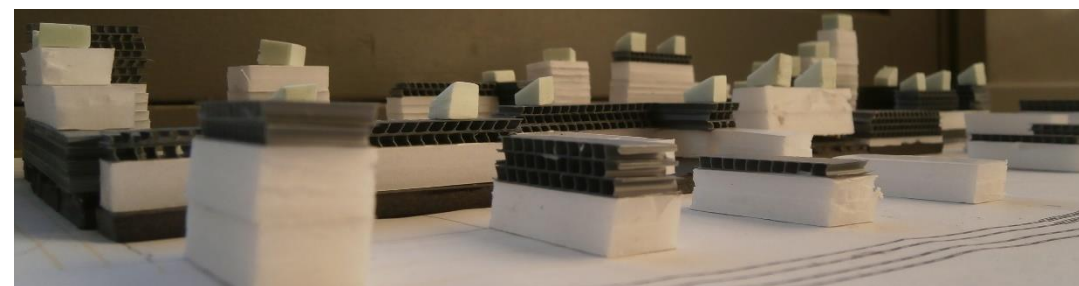
5. OP DAKEN: TUINEN EN ZONNEPANELEN

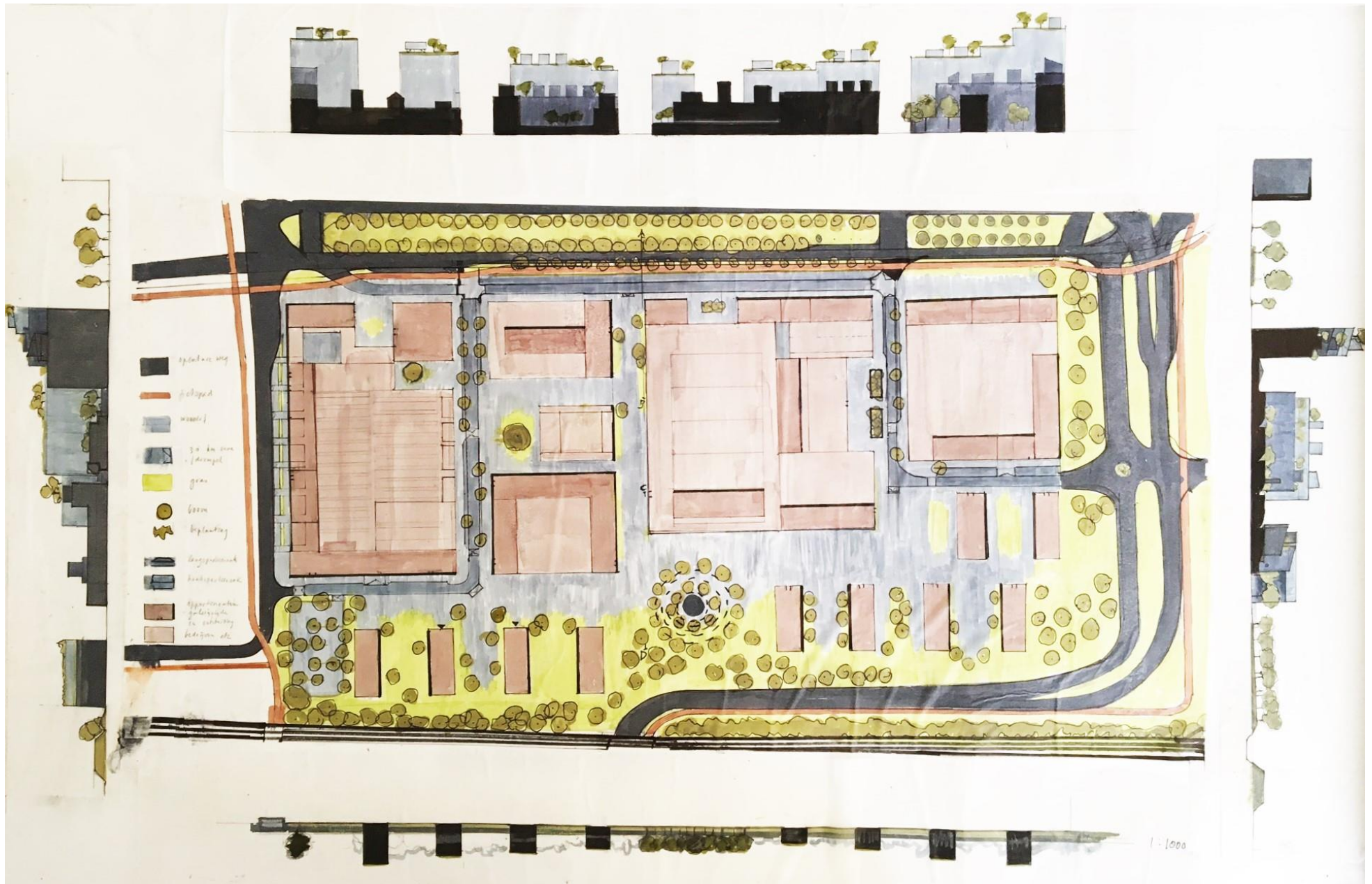

6. OP STRAAT: BANKEN BOOMGAARD SPEELPLEKKEN SPEELVIJVER ...

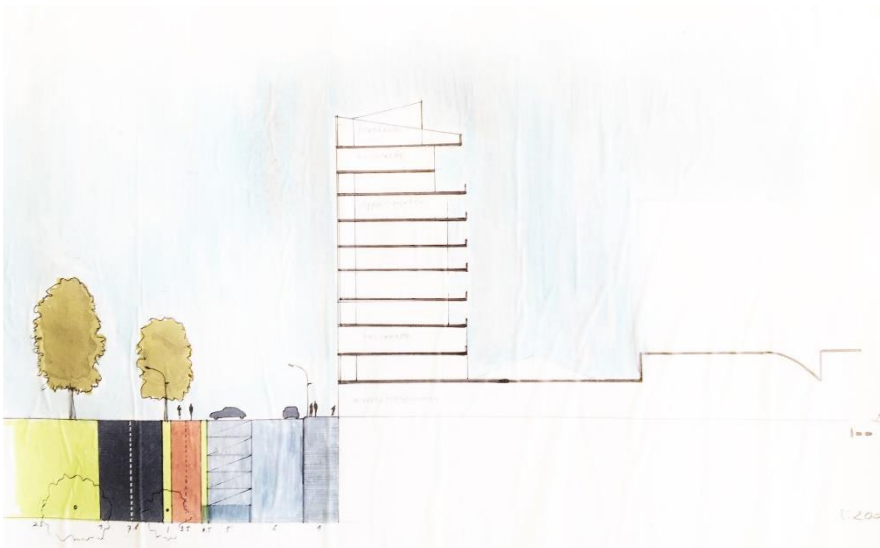

maquette, bovenaanzicht

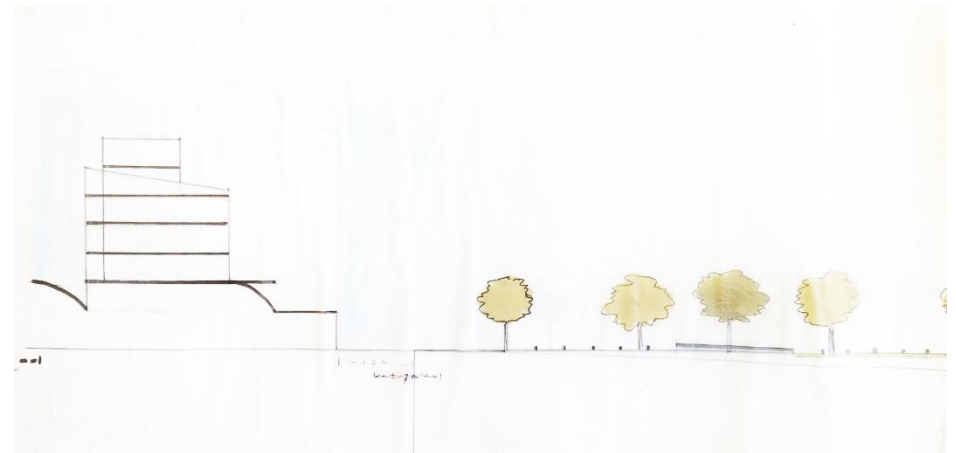

Masterplan. Rondom is te zien hoe de hoogte van de bebouwing afloopt naar het midden en vooral naar de Zuidzijde..

doorsnede A-B

doorsnede C-D

EEN KRAAIEHART

Voorstel voor een plein

Project Eindtoets

Locatie Metrostation Kraaiennest
Bijlmer, Amsterdam

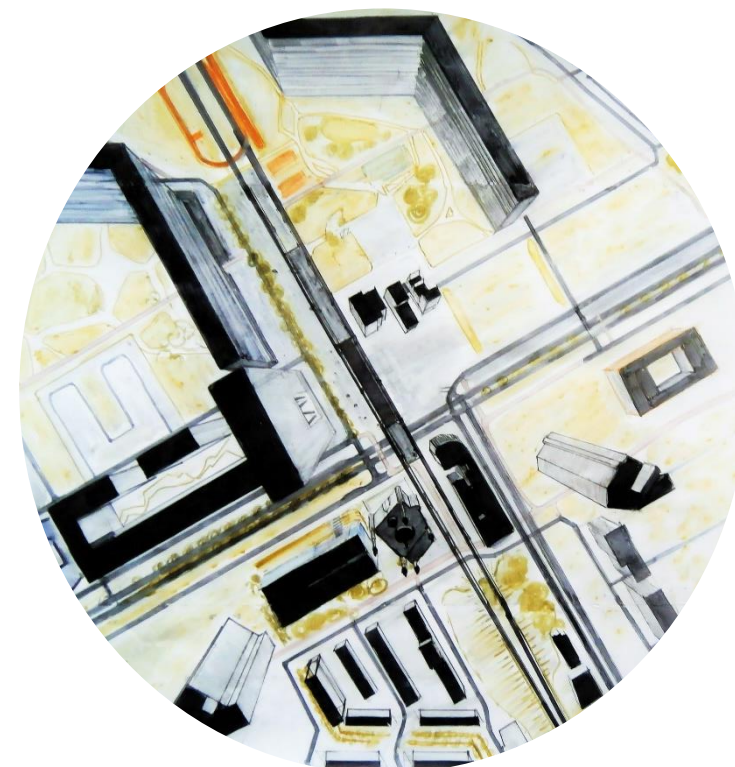
Begeleiding Iris Wijn

2017

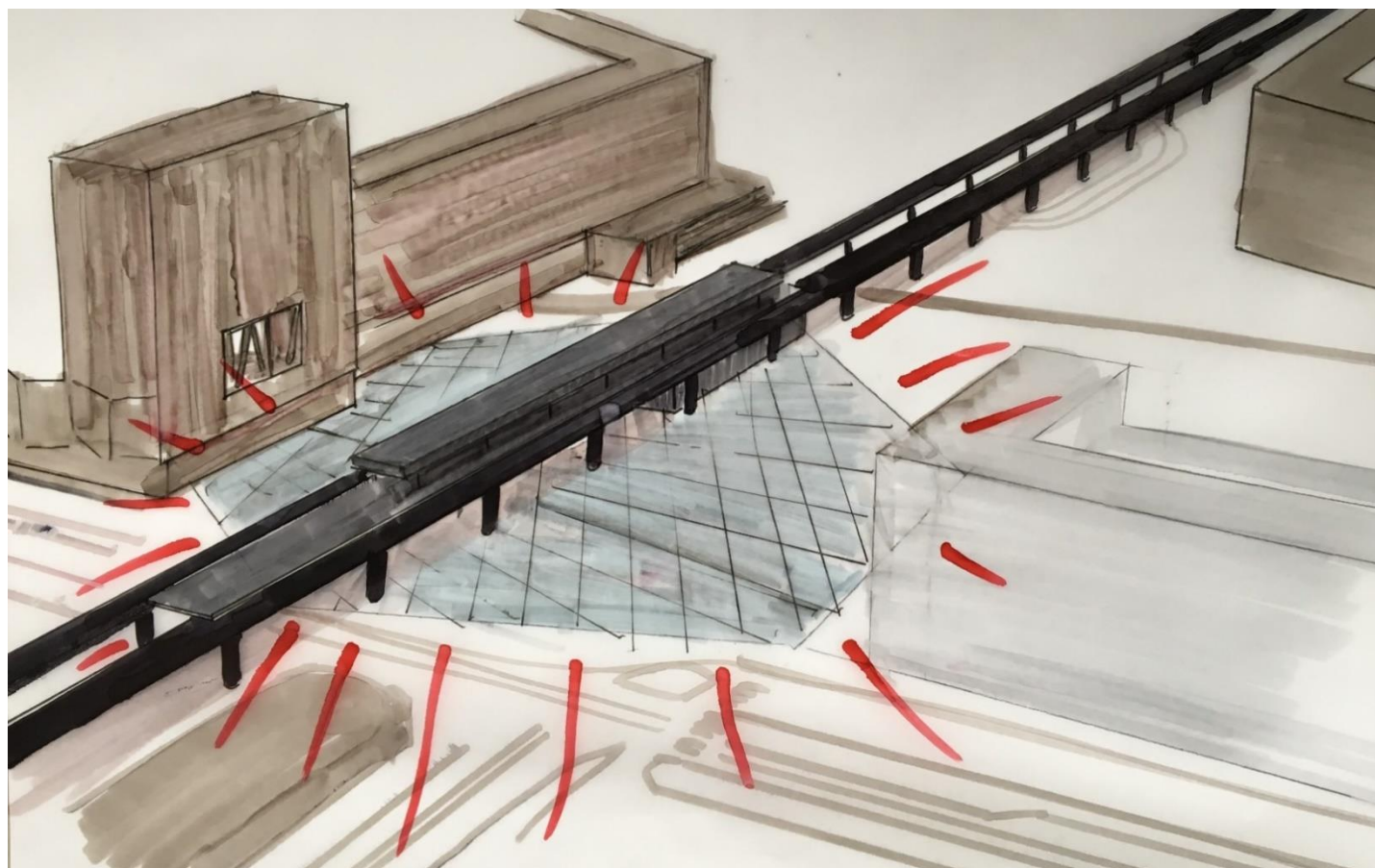
Kraaiennest is mijn buurt. Vanaf mijn balkon op de negende verdieping van de van sloop geredde honingraatflat Kleiburg (de 'klusflat') kijk ik op de schitterende monumentale Oostlijn en het mooie nieuwe metrostation (Maccreanorlavington 2012).

Er is een hoop veranderd in de buurt. Eens een verguisd gebied, de risee van de Nederlandse stedenbouwkunde, is het nu een gebied in opkomst. Het idee van functiescheiding is verlaten, dreven zijn verlaagd, flats en parkeergarages zijn in grote getale gesloopt. Met nieuwbouw aan de Karspeldreef, daar waar eens garages en een winkelcentrum stonden, zou de vernieuwing worden afgerond.

De crisis echter maakte dat plannen uit 2003 de ijskast in gingen. Het alsnog uitvoeren van deze plannen stuitte onlangs op grote weerstand in de buurt. Een rij eenvormige gesloten blokken langs de dreef (waardoor Kleiburg bijvoorbeeld zou worden afgesloten van de rest van de buurt) is door buurtbewoners al de 'ontbijtkoek' genoemd.

vogelperspectief huidige situatie, straal van 300 m vanaf metrostation

situering toekomstig plein

En het bebouwen van de nu lege ruimte aan de oostzijde van het station wordt als zeer onwenselijk gezien. Dit zou station en metrobaan, de beste plekken van de buurt, aan het zicht onttrekken. Bovendien is er grote behoefte aan een 'hart voor de buurt', liefst in vorm van een plein.

Het huidige marktplein aan de westkant is een mislukking - een winderige reep asfalt, permanent in de schaduw van het (te) hoge winkelcentrum.

Betrokken bij de buurtprotesten, heb ik de eindtoets aangewend om het gebied grondig te onderzoeken. Vooral de mogelijkheid voor een plein.

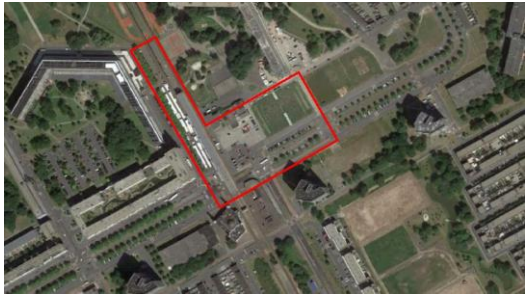
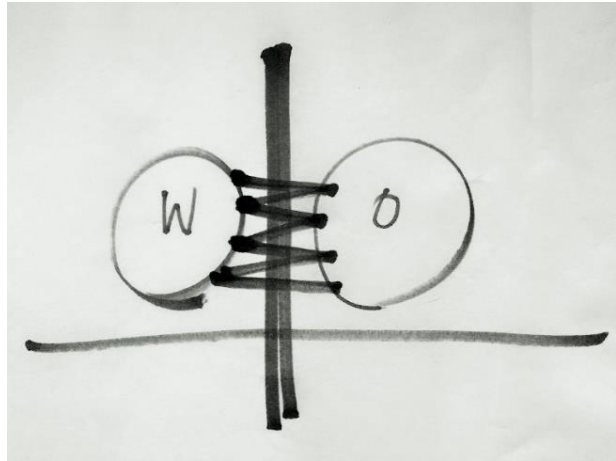
Ik heb hierbij gezocht naar een manier om de beide zijden bij elkaar te brengen.

Mijn voorstel is de metrobaan het middelpunt van het gebied te maken: de AS in plaats van de grens. Hiertoe zou het plangebied moeten worden uitgebreid: nu tot, in mijn voorstel tot en met het metrostation.

Een presentatie aan buurtbewoners was onderdeel van mijn project.

**CONCEPT
HET GEHEELDE
HART**

PLANGEBIED UITBREIDEN
tot hele gebied rond metro-
station, inclusief marktplein

HERSTELLEN WAT GOED WAS
de markt liep ooit onder
metrobaan door, beide zijden
waren met elkaar verbonden

Huidige situatie. Een rafelig en nauwelijks
gebruikt gebied met lukraak geplaatste
bebouwing, rommelige verlichting, kapotte
hekken, een aftandse speeltuin et cetera.

SCHAALVERGELIJKING

Amstelveld; Amstelveld geprojecteerd in plangebied; Haarlemmerplein, Haarlemmerplein in plangebied; voorgesteld Kraaieplein +/- 1 ha groot

(...) Als ik het zeggen mag, doet u dan het volgende. Kijk naar waar de mensen zijn. Daar, waar de loop is, de reuring, maakt u een uitnodigende openbare ruimte van hoge kwaliteit. Geef de metrobaan en het station hierin een sleutelrol. Maak de metrobaan tot as. Betrek de akelige, winderige reep asfalt aan de westkant die nu marktplein heet erbij – hij kan een stuk korter. Gebruik het gebied onder de metrobaan, dat is één van de beste plekken die we hebben. Breek de gebouwtjes aan de oostkant af. Houdt daar een flinke strook, een meter of 50, vrij van bebouwing. Zo houdt je zicht op het mooie metrostation en houdt je een ruimte over die klein genoeg is om intimiteit te waarborgen maar groot genoeg om echt iets te kunnen doen. Bouw een goeie beschutting aan de kant van de Karspeldreef – daar kan misschien een leuk museum in, of een goed terras op de avondzon. En zorg vervolgens voor een spannende bebouwing van die 50 meter-lijn tot aan de 's Gravendijkdreef. Een gevarieerde, interessante reeks gebouwen met wisselende hoogtes en ruimte ertussen. De woningen die u bij het metrostation niet kwijt kunt bouwt u naast Kleiburg, in de hoogte.

Of voor mijn part doet u het allemaal helemaal anders. Een plein tussen moskee en metrostation lijkt me ook prachtig. Bovenop een tunnel bijvoorbeeld. Maar wat u ook doet, begin bij waar de mensen zijn. Bij de metro. Daar is het hart. Maak het kloppend.

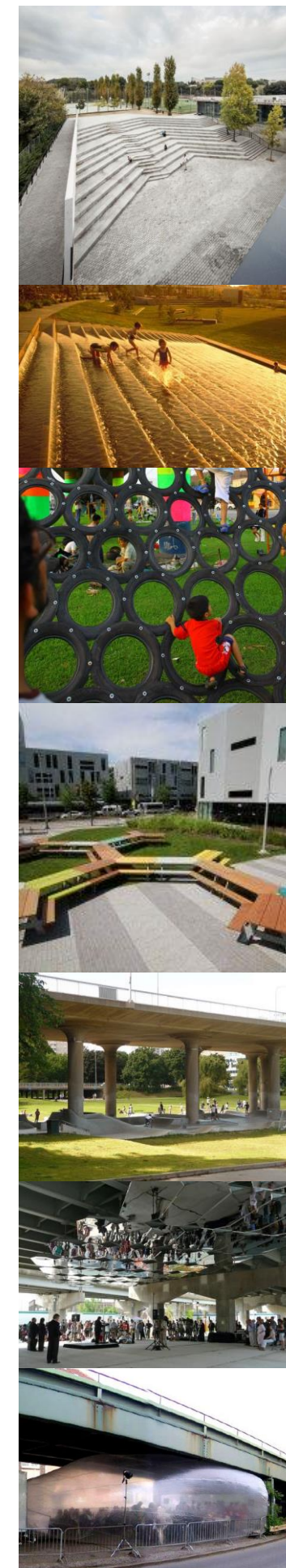
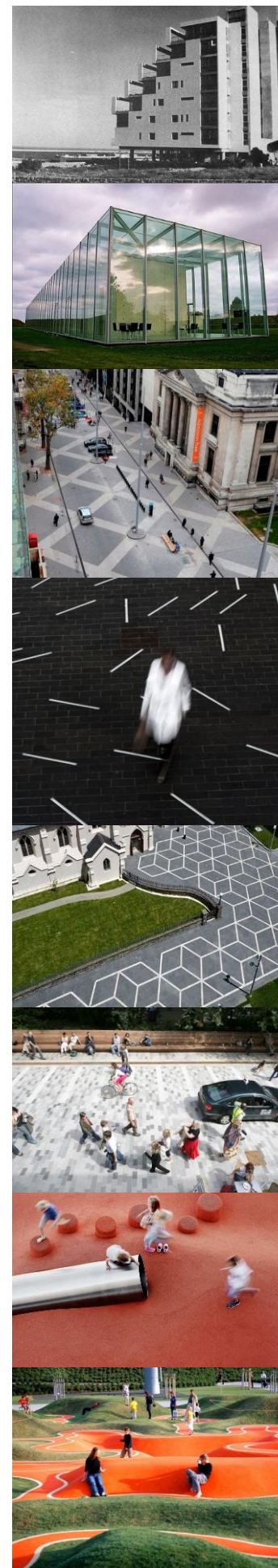
(deel van tekst die ik insprak bij de Raadscommissie Ruimtelijke Ordening op 7 maart 2017)

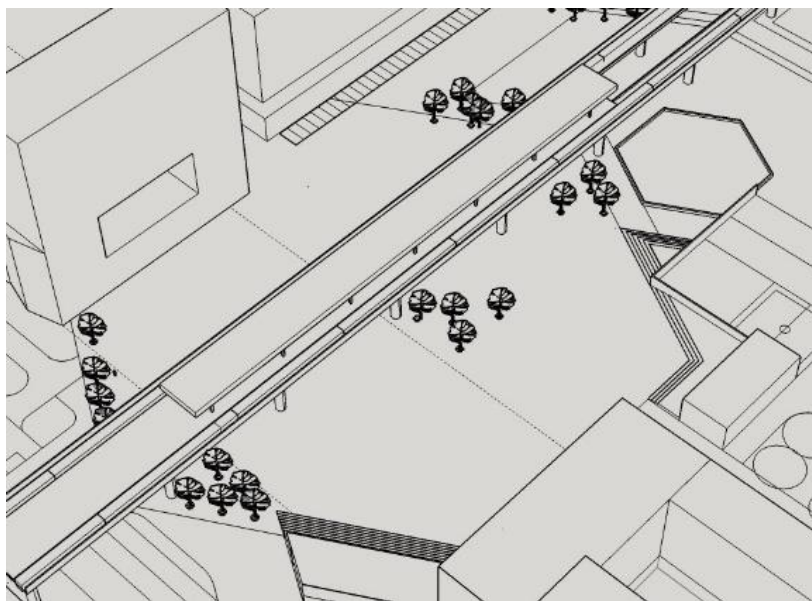
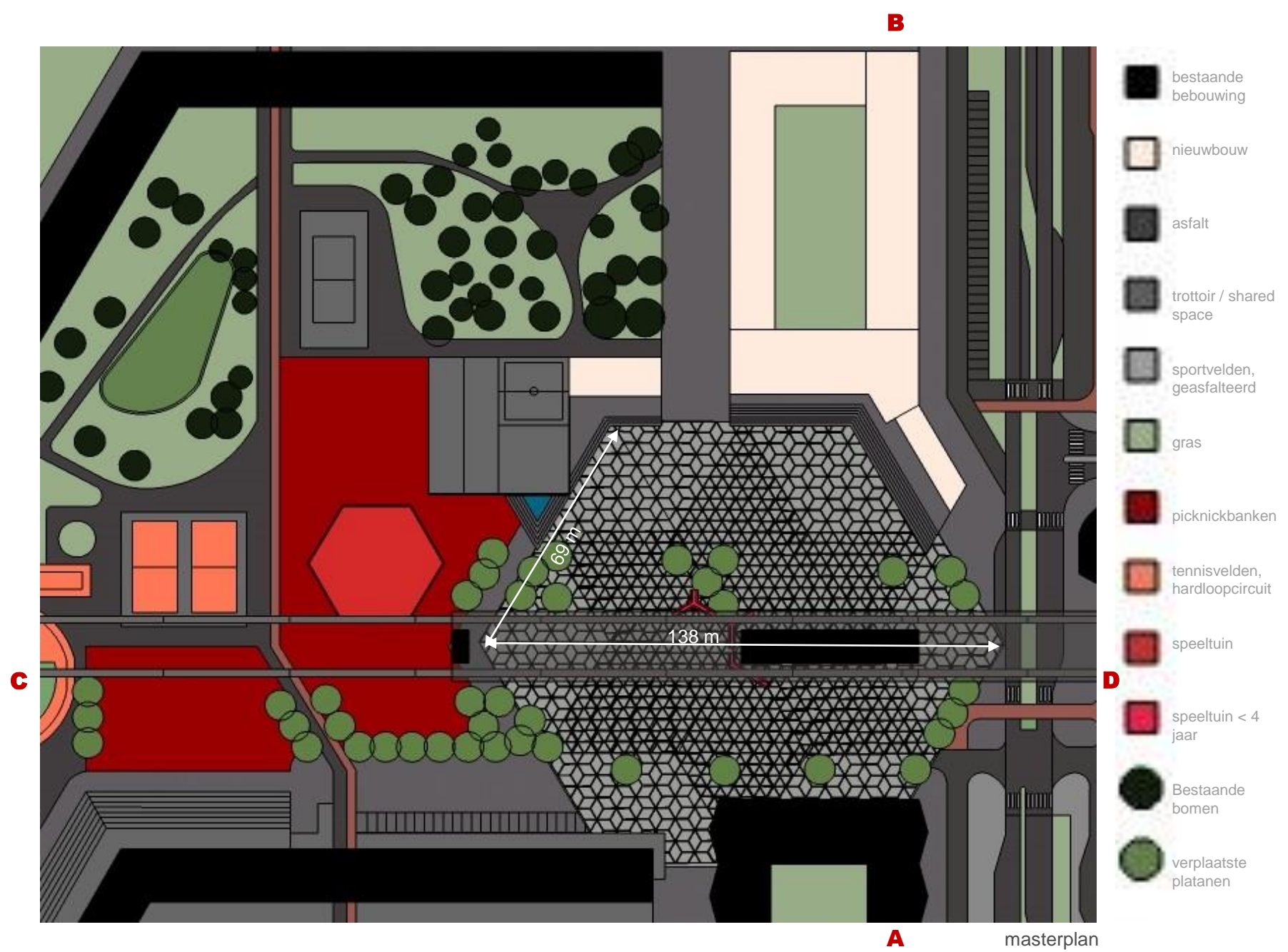
AANPAK

1. Medisch centrum en buurthuis SLOPEN, nieuwe plek geven op de kop van de nieuwbouw
2. BESTRATEN IN DE BREEDTE en doorlopend van gevel winkelcentrum tot gevel nieuwbouw
- 3 DE HONINGRAAT (het vormprincipe van de Bijlmer) ALS LEIDRAAD nemen voor de plattegrond; deze omarmt de binnenruimte van het plein
4. PAVILJOENS bouwen ter beschutting, waarin horeca en cultuur (Bijlmermuseum, Slavernij-museum). Plein hiermee grotendeels afschermen van de Karspeldreef
- 5 MARKTPLEIN ophogen, op gelijke niveau met stoep voor winkelcentrum
6. toegangsweg naar parkeergarage in bestrating opnemen en tot 15 KM ZONE maken – SHARED SPACE
7. PLATANEN VERPAATSEN
8. VOORZIENINGEN VOOR MARKT IN L-VORM onder metrobaan doorleggen

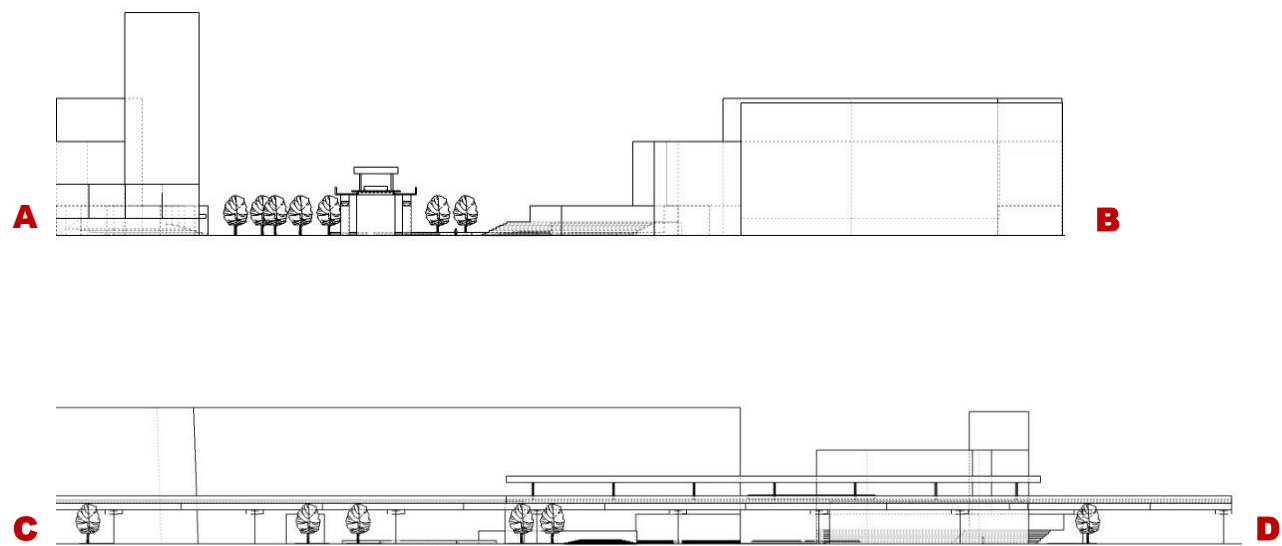
9. MARKTPLEIN INKORTEN
10. SPEELTUIN VERPLAATSEN EN VERNIEUWEN
11. 'AVONTURENGEBIED' maken voor oudere kinderen onder metrobaan en op vrijgekomen stuk marktplein- SKATEBAAN, KLIMWANDEN
- 12 TERRASSEN maken in de zon (dus aan oostkant) en voor de bestaande horeca op kop van winkelcentrum
13. TRAPPEN bouwen die als hangplek en bij gelegenheid als tribune kunnen dienen
14. voldoende mooie BANKJES EN PICNICKTAFELS plaatsen
15. speciale aandacht voor AANHECHTING aan speeltuin, sportgebied en park
16. een GOED LICHTPLAN dat de metrobaan uitlicht, de ruimte eronder eruit laat springen en dat oost en west verbindt - met eenheid in lichtkleur en armatuurontwerp

17. ...

overzicht

dwarsdoorsneden